

Hårde madrasser og ru topduge giver hårafslid

Af Anja Juul Freudendal, DLBR Kvægstalde, Byggeri & Teknik I/S, Viborg, og Anne Marcher Holm, Dansk Kvæg

Konklusion:

- Et blødt og eftergivende leje sikrer, at koen træder ned i underlaget, hvormed skridsikkerheden øges.
- Red sengen til koen, så du også selv ville ligge der.
- Rene gange giver rene sengebåse, giver renere køer
- Topdugens ruhed havde større indflydelse på størrelsen af hårafslid end madrassens hårdhed.

I en ny FarmTest er madrasser i køernes sengebåse undersøgt. Madrassernes funktion og holdbarhed er undersøgt ved besøg i 17 besætninger og ved telefoninterview af 19 andre besætninger

Madrassens funktion er at give koen et blødt, eftergivende og skridsikkert leje i sengebåsen. Resultatet af en knætest på madrasserne viste, at de kanalsyede madrasser vurderes hårdere end to- og tre-lags (flerlags) madrasserne. Skridsikkerheden afhænger af madrassens eftergiveness og udformning.

Topdugen må ikke være for ru, idet den kan være årsag til hårafslid på koens haser. Topdugens ruhed

blev vurderet. I samtlige besætninger blev der fundet hårafslid på køernes haser. 5-50 procent af køerne havde hårafslid på haserne.

Kombination af madrassens hårdhed med topdugens ruhed viste:

Kanalsyede madrasser:

- Mindst slidende og mest bløde var High Comfort
- Mest slidende og mindst bløde var Pasture

Flerlags madrasser:

- Mindst slidende og mest bløde var M35R
- Mest slidende og mindst bløde var Latex (sælges ikke mere)

Andre mulige årsager til hårafslid på haserne kan belyses med følgende spørgsmål:

- Er lejet for ru?
- Er strølsen »skærende«, og/eller er der for lidt strøelse?
- Er der overdreven brug af hygiejнемidler og hvilke midler?
- Er sengebåsen indrettet efter køernes størrelse?

Hygiejнемidler

I rene og tørre senge er der som udgangspunkt ingen grund til at bruge hygiejнемidler. Hygiejнемidler udtørre, og enkelte virker ætsende på koens yver, patter og haser.

En forkert indretning af sengebåsen kan også forårsage hårafslid. Ofte fordi koen ikke kan lægge sig normalt og kommer til at glide det sidste stykke og

dermed slide på haser og knæ. FarmTesten viste, at nakkebommens placering havde stor indflydelse på forekomsten af hårafslid. Hvor nakkebommen var placeret tæt på bagkanten, var forekomsten af hårafslid og sår større.

Holdbarheden af måtter og madrasser

Madrasserne i de 17 besøgte stalde var mellem 0,5 og 10 år gamle. I tre besætninger blev der observeret skader - i to besætninger var der revner på topdugen, og i én besætning skyldtes skaderne monteringen. Topdugen var begge steder tre år gammel og derved dækket af garantien.

Holdbarheden af ældre måtter og madrasser blev også belyst via telefoninterview af 19 landmænd, alle tidligere deltagere i FarmTest (se Kvæg nr. 1/2000), Måtter og Madrasser i sengebåse - del II. Interviewerne viste, at holdbarheden var acceptabel.

- Gummimåtterne havde givet sig med tiden, de var blevet tyndere, fladere og hårdere
- Flerlags madrasserne havde ændret facon, skummummet var deformeret og fladt og madrasserne fladere og hårdere, hvor koen lå
- En tredjedel af de kanalsyede madrasser havde ændret facon som flerlags madrasserne. 50 procent af topdugene var uforandrede, mens resten havde skader fra små rifter til store huller.

! Fakta

Anbefalinger

Når du skal vælge en ny madras

- Lav en knætest (fald på knæ fra 20 cm højde): Det må ikke gøre ondt!
- Lav en gnubtest med dine knoer: Tryk til, gnub og se på dine knoer efter fem gange - de må ikke »brænde« eller være »tyndslidte«
- Vurder madrassens skridsikkerhed
- Vurder om madrassen er let at holde ren. En mindre ru overflade er lettere at rengøre sammenlignet med en mere ru overflade

Når madrassen er i brug

- Tilfør ny strøelse hver dag, min. 500 g tør og ren strøelse pr. seng pr. dag
- Skrab ned fra sengebåsen, min. to gange dagligt og gerne oftere
- Monter skraber på gulvet, uanset om det er fast gulv eller spaltegulv - det giver renere sengebåse og køer
- Ved at holde stald og sengebåse så tørre som muligt fjernes også de vigtigste vækstbetingelser for bakterier.